

การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล

สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: การวิจัยพหุกรณีศึกษา*

เนตรนภา กามมณี**, อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ Ph.D.***, ปทีป เมธาคณวุฒิ Ph.D.****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สังกะระห้องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล 3 แห่ง ที่เป็นกรณีศึกษา วิทยาลัยละ 75 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และ 3) ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล 3 แห่ง ที่เป็นกรณีศึกษา แห่งละ 3 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล และแบบประเมินผลการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยผู้บริหารวิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พหุปัญญาด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ

2. ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลร่วมกันพยากรณ์พหุปัญญาในแต่ละด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (ร้อยละ 55.50) ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ – คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 45.50) ด้านภาษา (ร้อยละ 44.20) ด้านการเข้าใจตนเอง (ร้อยละ 42.50) ด้านมิติสัมพันธ์ (ร้อยละ 41.80) ด้านความเข้าใจธรรมชาติ (ร้อยละ 41.00) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 40.30) และ ด้านดนตรี (ร้อยละ 38.50) องค์ประกอบสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาพหุปัญญา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ พื้นที่และอุปกรณ์ตั้งอำนวยความสะดวก เพื่อการเรียนการสอน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ เพื่อการพักอาศัย เพื่อดำเนินกิจกรรมและันทนาการ เพื่อการให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนำเสนอกิจกรรม/ผลงาน/นวัตกรรม 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ได้แก่ การดำเนินงานขององค์กรนักศึกษา การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ได้แก่ การแนะแนวให้คำปรึกษา

3. แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ประกอบด้วย 15 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา 2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) พัฒนาหอพักเป็นศูนย์ศึกษาและอาศัย 4) สนับสนุนด้านอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรม และการให้บริการแก่นักศึกษา 5) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 6) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 7) ส่งเสริมการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) กำหนดโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษา โดยการบูรณาการระหว่างฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษา 9) ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา 10) ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา 11) สนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรมของชมรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน 12) พัฒนาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา 13) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร 14) พัฒนาการแนะแนว ให้คำปรึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษา 15) พัฒนาหน่วยประสานงานและบริการนักศึกษา

คำสำคัญ: การพัฒนาสภาพแวดล้อม, พหุปัญญา, นักศึกษาพยาบาล, วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

**นักศึกษาระดับคุณวุฒิมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

***อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

****ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT IN THE INSTITUTION TO ENHANCE MULTIPLE INTELLIGENCES
OF NURSING STUDENTS IN NURSING COLLEGES UNDER PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE:
A MULTI - CASE RESEARCH STUDY*

Natenapa Kabmanee** Arunee Hongsirawat Ph.D.*** Pateep Methakunavudhi Ph.D****

ABSTRACT

The research aimed to study and analyze the multiple intelligences of students in nursing colleges; the synthetic environment components to enhance the multiple intelligences of students; and to provide the development of the environment within the nursing colleges to enhance the multiple intelligences of students. The samples comprised: (1) 75 four-year nursing students in each of 3 colleges as multi - case study; (2) 9 experts who evaluated a preliminary guild for development of the environment (3) 3 college administrators in the- 3 study cases. The research instruments were tests, opened-end questionnaires, rating scale, and record form based on Gardner's multiple intelligences theory; questionnaires to evaluate environment; and an evaluation form for the experts and the administrators. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results were as follows:

1. The four aspects of multiple intelligences that should be developed were: verbal/linguistic intelligence, spatial intelligence, musical intelligence, and bodily-kinesthetic intelligence.

2. The environment factors within the nursing college predicted in each of the multiple intelligences were 1) Interpersonal Intelligence (55.50%) 2) Logical-Mathematical Intelligence (45.50%) 3) Verbal/Linguistic Intelligence (44.20%) 4) Intrapersonal Intelligence (42.50%) 5) Spatial Intelligence (41.80%) 6) Naturalist Intelligence (41.00%) 7) Bodily-Kinesthetic Intelligence (40.30%) and 8) Musical Intelligence (38.50 %). Five environmental factors affecting the enhancement of the multiple intelligences were: 1) Physical environment which were space and equipment facilities for teaching and learning, studying, living, activities and recreation, and space for students services; 2) Teaching and Learning which included teaching and practice; 3) Supplementary activities including perform activities, participation in extra curriculum activities, proposed activities / products / innovations; 4) Participation in the management includes operation of student organizations and the participation of students; 5) Providing services to students such as guidance and counseling

3. Guidelines for environmental development within the nursing college to enhance the students' multiple intelligences were 15 areas: 1) Development of information technology for students learning and personal development; 2) Development of self-access learning center; 3) Development of living and learning center; 4) Support students in building activities and services buildings; 5) Promotion of student-centered instruction; 6) Development of instructional media for enhancing students learning and critical thinking; 7) Promotion of authentic assessment; 8) Integrating the academic and student affairs structure to cover program activities to support students' multiple intelligences; 9) Promotion of extra activities according to students' preferences and interests; 10) Promotion of students' participations in extra activities; 11) Support the expansion of work/ innovation community both within and outside the insitution; 12) Developing leadership and teamwork of students; 13) Promotion of students' participations in the management; 14) Developing guidance and counseling aimed at the achievement of students; and 15) Developing student cooperation and service office.

Keywords: Development of the environment, Multiple Intelligences, Nursing student, Nursing Colleges Under Praboromarajchanok Institute

*A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University, [The 90th ANNIVERSARY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY FUND (Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund)]

** Ph.D.Candidate, Division of Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education Chulalongkorn University

***Instrutor, Faculty of Education Chulalongkorn University.

****Professor Emeritus, Faculty of Education Chulalongkorn University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมฐานความรู้ในยุคปัจจุบัน ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสำคัญยิ่ง การดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องมีคุณภาพ มีความสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ทิศทางในอนาคตของการผลิตบัณฑิตจึงต้องเน้นสมรรถนะการทำงาน การคิด การเรียนรู้ เน้นความสามารถในการเข้าถึงแหล่งความรู้ เน้นการส่งเสริมภูมิคุ้มกัน ในตนเองที่เข้มแข็ง เน้นความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สามารถพึ่งตนเองและมีเครือข่าย¹

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรทางสาธารณสุขที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริการทางสุขภาพ ในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในภาวะสุขภาพดีหรือเจ็บป่วย บทบาทของพยาบาลครอบคลุมถึงการดูแลช่วยเหลือ การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์ทำการรักษาโรค² ซึ่งต้องใช้ความรู้ทั้งในศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสบการณ์ ทักษะการปฏิบัติและตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยี เพื่อให้การบริการด้านสุขภาพมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัญหาทั้งทางด้านกาย จิต สังคมของผู้รับบริการ การจัดการศึกษาทางการพยาบาล จึงต้องพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติทางการพยาบาล ได้ โดยมีคุณลักษณะที่เป็นรากฐานสำคัญของวิชาชีพ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพ³ ตลอดจนพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น มีภาวะผู้นำ มีขีดความสามารถในระดับสากล ประกอบด้วย ด้านภาษา ด้านคอมพิวเตอร์ การบริหารจัดการ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การคิดและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและรองรับปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อน⁴

การที่จะบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล ตามที่กล่าวข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาพยาบาลควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะทางเชาว์ปัญญา ซึ่งทฤษฎีพหุปัญญาของการ์เดนอร์⁵ กล่าวถึง เชาว์ปัญญาว่าเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่างๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาเพื่อที่จะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา (Verbal/Linguistic Intelligence) ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ-คณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ด้านดนตรี (Musical Intelligence) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily-Kinesthetic Intelligence) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) และด้านความเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) จากผลการศึกษานีออน พินประดิษฐ์ และคณะ⁷ พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อพหุปัญญา และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถ

ของตนเองซึ่งตัวแปรทั้ง 2 นี้มีอิทธิพลทางตรงต่อพหุปัญญา นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษารายอื่น ๆ ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาพยาบาล ดังนั้น การส่งเสริมคุณลักษณะด้านพหุปัญญา สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาสภาพแวดล้อมควรมีความครอบคลุมทั้งในด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา เนื่องจากองค์ประกอบสภาพแวดล้อมภายในสถาบันจะร่วมกันหล่อหลอมให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพด้าน บุคลิกภาพ สติปัญญา ตลอดจนความสามารถในการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษา จึงได้ทำการศึกษาคูณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล รวมถึง แนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล โดยดำเนินการวิจัยในลักษณะพหุกรณีศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่ ใกล้เคียงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. สังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลในระดับอุดมศึกษา ที่มีภารกิจในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของสังคมในการบริการด้านสุขภาพ เป้าหมายสำคัญในการดำเนินภารกิจ คือการได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามที่สภาการพยาบาลกำหนด รวมทั้งมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์

กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ นักศึกษาพยาบาลควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะทางเชาว์ปัญญา ซึ่งทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ กล่าวถึงเชาว์ปัญญาว่าเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่างๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงาน

ประกอบด้วยปัญหา 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการเข้าใจตนเอง และด้านความเข้าใจธรรมชาติ แต่ละบุคคลจะมีความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันออกไป ความสามารถแต่ละด้านที่ผสมผสานกัน จะทำให้บุคคลมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน หากบุคคลนั้นได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถหรือปัญหาได้ โดยสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา ทั้งในด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านพหุปัญญาของนักศึกษาได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน

ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าว จึงเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในศึกษา โดยทำการประเมินพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านพหุปัญญา กับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน ทั้งในด้านกายภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการและด้านการให้บริการแก่นักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะด้านพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการดังนี้

1.1 พัฒนาแบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ และตรวจสอบคุณภาพแบบวัดฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก

1.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงของข้อมูล และวิเคราะห์พหุปัญญารายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการดังนี้

ประกอบด้วยปัญญา 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ- คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการเข้าใจตนเอง และ ด้านความเข้าใจธรรมชาติ แต่ละบุคคลจะมีความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันออกไป ความสามารถแต่ละด้านที่ผสมผสานกัน จะทำให้บุคคลมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน หากบุคคลนั้นได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถหรือปัญญาได้ โดยสภาพแวดล้อมภายใน สถาบันการศึกษา ทั้งในด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้าน พหุปัญญาของนักศึกษาได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน

ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าว จึงเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในศึกษา โดยทำการประเมินพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้าน พหุปัญญากับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางในการ พัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันทั้งในด้านกายภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริม หลักสูตร ด้านการบริหารจัดการและด้านการให้บริการแก่นักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะด้านพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ใน วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการดังนี้

1.1 พัฒนาแบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ตามทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ และตรวจสอบคุณภาพแบบวัดฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อดำเนินหาค่าความเที่ยง ค่าความยากง่ายและ ค่าอำนาจจำแนก

1.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากนักศึกษา พยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน จากนั้นทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ความโด่งเพื่อทดสอบการ แยกแยะของข้อมูล และวิเคราะห์พหุปัญญารายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลที่มีผลต่อการ ส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดำเนินการ ดังนี้

2.1 พัฒนาแบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล และตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง

2.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล จากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ค่าความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงของข้อมูล

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กับคะแนนปัญหาารายด้านของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อนำเสนอตัวแปรสภาพแวดล้อมที่พยากรณ์ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้าน และนำตัวแปรดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาล จากองค์ประกอบสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ในขั้นตอนที่ 2

3.2 จัดทำ(ร่าง) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่กำหนด โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณารับรอง (ร่าง) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ให้ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ตามบริบทของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ และประมวลผลการประเมินของผู้บริหาร เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา

2.1 พัฒนาแบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล และตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง

2.2 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล จากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยละ 75 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้ ค่าความโด่งเพื่อทดสอบการแจกแจงของข้อมูล

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี กับคะแนนพหุปัญญาารายด้านของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อนำเสนอตัวแปรสภาพแวดล้อมที่พยากรณ์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละด้าน และนำตัวแปรดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากองค์ประกอบสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ในขั้นตอนที่ 2

3.2 จัดทำ(ร่าง) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่กำหนด โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณารับรอง (ร่าง) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ให้ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ตามบริบทของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ และประมวลผลการประเมินของผู้บริหาร เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ประกอบด้วย คำถามปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 24 ข้อ คำถามปลายเปิด จำนวน 41 ข้อ คำถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 25 ข้อ แบบบันทึกเพื่อวิเคราะห์ผลงานย้อนหลังของนักศึกษาพยาบาลจากแผนการพยาบาล และแบบบันทึกการสังเกตทักษะขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และปรับปรุงภาษาและเนื้อความให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุครธานี จำนวน 30 คน พบว่า ส่วนที่ 1 คำถามปรนัย จำนวน 24 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยง โดยการใช้สูตร KR-20 มีค่าความเที่ยง 0.72 ค่าความยากง่ายในแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง 0.38-0.77 ค่าอำนาจจำแนกในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.33-0.66 ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิด จำนวน 41 ข้อ และแบบบันทึกการสังเกตด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ หาค่าความเที่ยงโดยการตรวจ/สังเกตซ้ำโดยผู้ตรวจ/ผู้สังเกตคนเดียวกันในเวลาที่ต่างกัน (Intra-rater reliability) แล้วนำผลที่ได้มา คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างครั้งแรกและครั้งหลัง มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.76 – 0.96 ส่วนที่ 3 คำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยงจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเที่ยง 0.75

2. แบบประเมินสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ประกอบด้วย คำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 92 ข้อ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และปรับปรุงภาษาและเนื้อความให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุครธานี จำนวน 30 คน และคำนวณหาค่าความเที่ยงจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเที่ยง 0.96

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

1.1 องค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ จากผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านพหุปัญญา 8 ด้านตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์^{5,6} ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล ได้แก่ 1) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด 2) สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ และ 3) มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และนำมาเป็นแนวทางในการ

พัฒนาแบบวัดพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

1. ด้านภาษา ได้แก่ การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ-คณิตศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข เชิงตรรกะ การประยุกต์ความรู้ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล
3. ด้านมิติสัมพันธ์ ได้แก่ การเห็นรายละเอียด และจำลองสิ่งที่เห็นเป็นภาพ การบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล
4. ด้านดนตรี ได้แก่ ความสามารถด้านดนตรี การประยุกต์ใช้ดนตรี
5. ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ได้แก่ การปฏิบัติทักษะการพยาบาล
6. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ จริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย คุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
7. ด้านการเข้าใจตนเอง ได้แก่ การตระหนักในคุณค่าของตนเอง การใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
8. ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ได้แก่ การจัดการโดยตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

1.2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล พบว่า พหุปัญญารายด้านของนักศึกษาพยาบาลที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านมิติสัมพันธ์ 3) ด้านดนตรี และ 3) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ที่มีผลต่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ร่วมกันพยากรณ์พหุปัญญาในแต่ละด้าน ได้ตั้งแต่ร้อยละ 38.50 ถึงร้อยละ 55.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ร้อยละ 55.50 ($R^2 = 0.555$) 2) การใช้เหตุผลเชิงตรรกะ - คณิตศาสตร์ ร้อยละ 45.50 ($R^2 = 0.455$) 3) ด้านภาษา ร้อยละ 44.20 ($R^2 = 0.442$) 4) ด้านการเข้าใจตนเอง ร้อยละ 42.50 ($R^2 = 0.425$) 5) ด้านมิติสัมพันธ์ ร้อยละ 41.80 ($R^2 = 0.418$) 6) ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ร้อยละ 41.00 ($R^2 = 0.410$) 7) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ร้อยละ 40.30 ($R^2 = 0.403$) และ 8) ด้านดนตรี ร้อยละ 38.50 ($R^2 = 0.385$)

ตัวแปรสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล พบว่า 1) ด้านกายภาพ ประกอบด้วย พื้นที่และอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก (1.1) เพื่อการเรียนการสอน

(1.2) เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ (1.3) เพื่อการพักอาศัย (1.4) เพื่อดำเนินกิจกรรมและสันตนาการ (1.5) เพื่อให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย (2.1) การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี (2.2) การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประกอบด้วย (3.1) การดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร (3.2) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร (3.3) การนำเสนอกิจกรรม/ผลงาน/นวัตกรรมของนักศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ประกอบด้วย (4.1) การดำเนินงานขององค์กรนักศึกษา (4.2) การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ประกอบด้วย (5.1) การแนะแนวและให้คำปรึกษา (5.2) การให้บริการแก่นักศึกษา

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา

แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา ประกอบด้วย 15 แนวทางดังต่อไปนี้ 1) ด้านกายภาพ จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ (1.1) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนักศึกษา (1.2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (1.3) พัฒนาหอพักเป็นศูนย์ศึกษาและอาศัย เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เป็นสถานที่พักอาศัยได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐาน (1.4) สนับสนุนด้านอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรม และการให้บริการแก่นักศึกษา 2) ด้านการเรียนการสอน จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ (2.1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (2.2) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน (2.3) ส่งเสริมการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ (3.1) กำหนดโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ครอบคลุมการส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาโดยการบูรณาการระหว่างฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษา (3.2) ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักศึกษา (3.3) ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษา (3.4) สนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน/นวัตกรรมของชมรมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (4.1) พัฒนาภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา (4.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และ 5) ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (5.1) พัฒนาการแนะแนวและให้คำปรึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษา (5.2) พัฒนาหน่วยประสานงานและบริการนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา สรุปเป็นภาพรวมดังแสดงในแผนภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

1.1 ความสามารถด้านพหุปัญญาตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ และสามารถกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ใน 8 ด้าน ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล ซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นรากฐานสำคัญของวิชาชีพ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่สำคัญตามความคาดหวังของสังคมและองค์กรวิชาชีพ ประกอบด้วยเป็นผู้มีศักยภาพทางด้านการคิดและสติปัญญา มีความรู้ทั้งศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาล มีทักษะการสื่อสาร ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อารมณ์มั่นคง ควบคุมตนเองได้ มีความสามารถในการจัดการ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ

1.2 การศึกษาและวิเคราะห์พหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา พบว่า พหุปัญญาด้านที่ควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา 2) ด้านมิติสัมพันธ์ 3) ด้านดนตรี และ 4) ด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย และกล้ามเนื้อ ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องการศึกษาศมรรถนะด้านผู้นำของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า สมรรถนะเชิงจริยธรรมมีค่าสูงสุด สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านภาษาต่างประเทศมีค่าน้อยที่สุด¹¹ ซึ่งทำให้ตระหนักว่านักศึกษาพยาบาล ควรได้รับการพัฒนาพหุปัญญาอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในบริบทต่างๆ ในวิชาชีพพยาบาล ซึ่งแนวทางการพัฒนาพหุปัญญาไม่เพียงดำเนินการเฉพาะด้านจัดการเรียนการสอนเท่านั้น ควรจะครอบคลุมถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสนับสนุนให้นักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร การบูรณาการระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาทักษะของตนเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาพหุปัญญาของนักศึกษาครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทางการพยาบาล

2. แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาลเพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก: พหุกรณีศึกษา

สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาก่อให้เกิดพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาทั้งกระบวนการทางสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ รวมถึงทัศนคติ คุณค่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์¹² ทั้งนี้ค่าความสัมพันธ์ของ

ตัวแปรสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ร่วมกันพยากรณ์ปัญหาในแต่ละด้าน ได้ตั้งแต่ร้อยละ 38.50 ถึงร้อยละ 55.50 สอดคล้องกับการศึกษาของน็อน พินประดิษฐ์ และคณะ พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อปัญหา และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

หลักการของแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล มุ่งเน้นการพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายหรือผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ สอดคล้องกับ หลักการสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา คือการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน¹³ ผู้วิจัยพัฒนาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากตัวแปรสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร และด้านการให้บริการแก่นักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับปัญหาของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมจำนวน 15 แนวทาง (ดังแสดงในแผนภาพที่ 1) ในแต่ละแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมฯ จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับปัญหาของนักศึกษาพยาบาล สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์จากแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมในแต่ละเรื่องที่พัฒนาปัญหารายด้านของนักศึกษาพยาบาล

จากผลการประเมินของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 3 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา พบว่าวิทยาลัยพยาบาลมีการดำเนินการสอดคล้องกับแนวทางและวิธีดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมฯ และควรพัฒนาผลการดำเนินการในแต่ละแนวทางให้อยู่ในระดับเพิ่มขึ้น โดยการติดตามประเมินผลการดำเนินการและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล แต่ละแนวทางอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี และด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ โดยส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษา ในการดำเนินการพัฒนา

1.2 ส่งเสริมให้มีระบบการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาปัญหาของนักศึกษาพยาบาลให้มีความต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอน

2.1 ประเมินผลการพัฒนาหุปัญญาของนักศึกษา ซึ่งมีวิธีศึกษาจากข้อมูลได้หลายวิธี เช่น การสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์จากผลงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหุปัญญาของนักศึกษา

2.2 ประยุกต์แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ได้แก่ 1) จัดการเรียนสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย การใช้โครงงาน และการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เช่น ประยุกต์ใช้สื่อประสม เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ภาพเสมือนจริง และเสียง 3) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และให้ผู้เรียน กลุ่มเพื่อน ผู้สอน มีส่วนร่วมในการประเมิน

2.3 บูรณาการรายวิชาที่มีความสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กลุ่มวิชาภาษา กับกิจกรรมของชมรมภาษา วิชาสุนทรียศาสตร์ กับกิจกรรมชมรมดนตรี เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการร่วมกับการพัฒนาความสามารถด้านหุปัญญา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาหุปัญญาของนักศึกษาพยาบาล เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

2. ศึกษาและวิเคราะห์หุปัญญาของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มเติมในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน เพื่อใช้ประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอนในรายวิชา

3. ศึกษาถึงผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยพยาบาล ในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. กุลยา ตันติผลาชีวะ. อนาคตการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาศาสนาพยาบาล. 2539; 7(3): 67-76.
2. อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. การพัฒนาวิชาชีพพยาบาล. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ช้างเผือก; 2550.
3. Creasia, J.L. and Parker, B.J. **Concept Foundations: The Bridge to Professional Nursing Practice.** 4th ed. St. Louis: Mosby; 2007.
4. อำพล จินดาวัฒน์. อนาคตการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาศาสนาพยาบาล. 2539; 7(3): 24-29.
5. Gardner, H. **Multiple Intelligences: The Theory in Practice.** New York: Basic Books; 1993.
6. Gardner, H. **Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century.** New York: Basic Books; 1999.
7. นีออน พิณประดิษฐ์, และคณะ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพหุปัญญาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 2550; 20(2): 227-245.
8. วิจิตร ศรีสุพรรณ และคณะ. รายงานวิจัย การศึกษาความต้องการกำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2538-2558; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข; 2550.
9. กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ และคณะ. ศักยภาพพหุปัญญาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา; 2545.
10. สาธารณสุข, กระทรวง สถาบันพระบรมราชชนก. คู่มือ การใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ส่วนพัฒนาการศึกษา; 2546.
11. ดวงพร ศรีจันทวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยกับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. (วิทยานิพนธ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.
12. Astin, A. W. **What Matters in College?.** San Francisco: Jossey – Bass; 1993.
13. สำเนา ขอรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เกษมบัณฑิต; 2542.